Konsumentverket/KO

Rapport 2006:10

Ridskor med skyddståhätta

Marknadskontroll

Konsument verket • KO

Innehåll

Innehåll 2
Sammanfattning 3
Bakgrund 3
Metod 4
Resultat 4
Tabell 1 5
Kommentarer 6
Bilaga 1 Tillämpliga lagar 7
Lagen om personlig skyddsutrustning och CE-märket 7
Produktsäkerhetslagen 8

Ridskor med skyddståhätta
Marknadskontroll
Rapport 2006:10
© Konsumentverket 2006

Sammanfattning

Personlig skyddsutrustning för privat bruk måste uppfylla EU:s krav på säkerhet för att få säljas. Tillverkare eller dennes representant inom EES-området ska se till att produkterna uppfyller hälso- och säkerhetskraven som finns i lagen om personlig skyddsutrustning och Arbetsmiljöverkets föreskrifter om personlig skyddsutrustning samt kraven på märkning och dokumentation. Ridskor är personlig skyddsutrustning som klassificeras i kategori II enligt föreskrifterna.

Konsumentverket har under 2005 genomfört en marknadskontroll av ridskor med skyddståhätta. Syftet med marknadskontrollen var bland annat att informera om gällande krav och att kontrollera hur dessa efterlevs. Totalt omfattade marknadskontrollen 10 ridskor från 6 leverantörer. Dokumentation om ridskorna begärdes in från de utvalda leverantörerna. Det som efterfrågades var försäkran om överensstämmelse, typkontrollintyg och bruksanvisning på svenska.

De inkomna svaren visade att det var stor skillnad i efterlevnaden av reglerna. För fem skor fick Konsumentverket in komplett dokumentation men för övriga var den bristfällig eller saknades helt.

Efter genomgång av marknadsföringen av ridskor med skyddståhätta kan konstateras att leverantörerna säljer skorna som skyddsutrustning. Man kallar ofta skon för säkerhetssko och hävdar att tårna är skyddade av en stålhätta. Alla leverantörer är inte medvetna om deras ansvar för att produkterna uppfyller föreskrivna krav gällande säkerhet och dokumentation.

Bakgrund

Ridning är en av Sveriges största ungdomsidrotter och totalt rider en halv miljon svenskar.

Skadestatistiken i EHLASS visar att 6 % av ca 13 000 årliga skador är tramp- och sparkskador som drabbar foten, dvs. ca 780 skador. En fjärdedel av alla hästrelaterade skador drabbar flickor i åldern 10-14 år.

Svenska ridsportförbundet har inga rekommendationer när det gäller ridstövlar eller ridskor med tåhätta.

Konsumentverket är tillsynsmyndighet över bland annat produktsäkerhetslagen (SFS 2004:451) samt lagen om personlig skyddsutrustning för privat bruk (SFS 1992:1326). Det åligger därför verket att utföra marknadskontroll av skyddsutrustning som tillhandahålls konsumenter.

All personlig skyddsutrustning som säljs måste uppfylla de säkerhetskrav som finns i lagen om personlig skyddsutrustning och Arbetsmiljöverkets föreskrifter om personlig skyddsutrustning. Mer om lagen om personlig skyddsutrustning, föreskrifterna och produktsäkerhetslagen finns i Bilaga 1.

Metod

En marknadsinventering av försäljningen av ridskor med skyddståhätta gjordes på Internet och i ett antal hästsportbutiker i stockholmsområdet. Ett antal leverantörer valdes ut och dokumentation om ridskorna begärdes in. Det som efterfrågades var försäkran om överensstämmelse, typkontrollintyg och bruksanvisning på svenska. Syftet med brevet var bland annat att informera om gällande krav och att kontrollera hur dessa efterlevs.

Resultat

10 ridskor ingick inledningsvis i marknadskontrollen men det visade sig att 3 av dessa hade slutat säljas av olika anledningar.

I tabell 1 visas de ridskor som ingick i marknadskontrollen och om den efterfrågade dokumentationen har skickats in till Konsumentverket. De inkomna svaren visade att det var stor skillnad i efterlevnaden av reglerna. För fem skor fick vi in komplett dokumentation men för övriga var den bristfällig eller saknades helt.

Efter genomgång av marknadsföringen av ridskor med skyddståhätta kan Konsumentverket konstatera att leverantörerna säljer skorna som personlig skyddsutrustning. Man kallar ofta skon för säkerhetssko och hävdar att tårna är skyddade av en stålhätta. Alla leverantörer är inte medvetna om deras ansvar för att produkterna uppfyller föreskrivna krav gällande säkerhet och dokumentation.

Namn/märke	Artikelnr/ Produktnr	Leverantör	Övrig information	Försäkran om överensstämmelse	Typkontrollintyg	Bruksanvisning på svenska
EPSON JODPHUR MED STÅLHÄTTA	210013	Hööks Hästsport AB 501 77 Borås		X	X	X
STÅLHÄTTESKO	210120	Hööks Hästsport AB 501 77 Borås	Säljs inte längre	-	-	-
PROTECTIVE JODPHUR	01070	Mountain Horse Intl AB Paradisets väg 21 434 93 Vallda		X	X	X
PROTECTIVE RIDER	01210	Mountain Horse Intl AB Paradisets väg 21 434 93 Vallda		X	X	X
BLUNDSTONES BOOTS MED STÅLHÄTTA	3031	Torsviby Lantbruks AB Torsviby 745 99 Enköping		-	X	-
FARM BOOT	580-	Borstiq Farm AB Jönköpingsflygplats 555 93 Jönköping	Säljs inte längre	-	-	-
OLIVER BOOT	5402-12	Borstiq Farm AB Jönköpingsflygplats 555 93 Jönköping		X	X	X
ROPING COUNTRY FARMER STALLSKO	Ro70405	Hippo Market Ekholmen 568 92 Skillingaryd		-	-	-
RID & STALLSKO STÅLHÄTTA	FUR002	Hippo Market Ekholmen 568 92 Skillingaryd	Säljs inte längre	-	-	-
JACSON JODPHURS MED STÅLHÄTTA	5106	Jacson of Scandinavia Södergatan 10 270 33 Vollsjö		X	X	X

Tabell 1

X = dokumentation inskickad till Konsumentverket
- = dokumentation ej inskickad till Konsumentverket

Kommentarer

Ett viktigt syfte med marknadskontrollen var att undersöka hur ridskor med skyddståhätta marknadsförs och hur de är märkta. Konsumentverket kan konstatera att skorna marknadsförs som skyddsskor men leverantörerna är inte alltid medvetna om deras ansvar för att produkterna uppfyller föreskrivna krav gällande säkerhet och dokumentation.

Kunskapen varierar hos tillverkare, importörer och leverantörer. Genom denna marknadskontroll bedömer Konsumentverket att medvetenheten om gällande krav och regler för att saluföra personlig skyddsutrustning har ökat. En leverantör meddelade att anledningen till att en modell inte såldes längre var att tillverkaren av dessa skor inte kunde förse leverantören med efterfrågad dokumentation.

Resultatet av denna marknadskontroll var sammanfattningsvis inte helt tillfredställande så Konsumentverket avser att efter en tid genomföra en uppföljande marknadskontroll av ridskor med skyddståhätta.

Bilaga 1 Tillämpliga lagar

Lagen om personlig skyddsutrustning och CE-märket

Från den 1 januari 1994 gäller en särskild lag angående personlig skyddsutrustning för privat bruk, (SFS 1992:1326). Lagen innehåller krav på CE-märkning. Lagen innebär bland annat att näringsidkare endast får tillhandahålla (till exempel sälja, hyra eller låna ut) personlig skyddsutrustning som uppfyller vissa krav beträffande skydd för hälsa och säkerhet, märkning och information (till exempel bruksanvisning på svenska). Lagen kompletteras av en förordning (SFS 1993:972) och av föreskrifter från Arbetsmiljöverket (AFS 1996:7) som tagit fram dessa efter samråd med Konsumentverket.

Lagen om personlig skyddsutrustning för privat bruk gäller för ”produkter som konsumenter i inte obetydlig omfattning utnyttjar eller kan komma att utnyttja för privat bruk”[1]. Med detta menas att krav enligt lagen ska ställas på alla olika sorters personlig skyddsutrustning som används privat. För personlig skyddsutrustning i arbetslivet gäller arbetsmiljölagen med motsvarande regler. Det finns alltså inget utrymme för att sälja personlig utrustning utan att den uppfyller säkerhetskraven och är CE-märkt. Dessa regler finns i EU:s direktiv om personlig skyddsutrustning (89/686/EEC).

CE-märkningen kan enkelt uttryckas som ett ”pass” för att utrustningen fritt ska få säljas inom och mellan alla EES-länder. Har en personlig skyddsutrustning bedömts uppfylla säkerhetskraven och CE-märkts i ett EES-land ska den således fritt få exporteras och säljas i ett annat EES-land.

Villkor för försäljning av personlig skyddsutrustning är alltså att den uppfyller vissa grundläggande krav, bland annat grundkrav för hälsa och säkerhet. Ett annat krav är att märkningen och bruksanvisning lämnas på landets språk. I de fall bruksanvisning finns ska den beskriva användandet och förklara märkningen i den mån det behövs.

Kraven för personlig skyddsutrustning som klassificeras som kategori I (t.ex. trädgårdshandskar) förutsätts vara uppfyllda om utrustningen har CE-märkning grundat på tillverkaren/importörens egen bedömning av att de grundläggande säkerhetskraven är uppfyllda (s.k. självcertifiering). Dessutom skall tillverkaren eller dennes representant inom EES ha upprättat en försäkran om att utrustningen överensstämmer med bestämmelserna i föreskrifterna för personlig skyddsutrustning och att detta gäller alla serietillverkade exemplar av utrustningen.

För personlig skyddsutrustning av kategori II (t.ex. skidhjälmar, flytvästar) och III (t.ex. andningsskydd, fallskydd) gäller dessutom att utrustningen ska provas och godkännas. Då ska tillverkaren på begäran från tillsynsmyndigheten kunna visa upp ett intyg från ett anmält organ (eng. Notified Body) vilket är en opartisk kontrollinstans, som visar att utrustningen uppfyller bestämmelser i föreskrifterna eller motsvarande bestämmelser i något land inom EES.

[1] Undantagna från lagen är endast utrustning för militär och polis, enklare regnkläder och utrustning på flyg och fartyg, samt motorcykelhjälmar se AFS 1996:7

Det anmälda organet intygar att utrustningen uppfyller grundläggande krav och har typkontrollerats. I Sverige är det SWEDAC som i samråd med Arbetsmiljöverket och Konsumentverket utser laboratorier som får certifiera olika typer av personlig skyddsutrustning. Tillverkaren ska även försäkra att de utrustningar som serietillverkas är i överensstämmelse med den utrustning som skickats in till det anmälda organet och som där provats för CE-certifieringen.

För produkter i kategori III gäller, förutom vad som gäller för övrig personlig skyddsutrustning, att det anmälda organet kontinuerligt (minst en gång per år) utför tillverkningskontroll hos tillverkaren eller utför kontroll av tillverknings-processen.

För personlig skyddsutrustning gäller också att tillverkaren ska kunna tillhandahålla en teknisk dokumentation. Den ska innehålla alla relevanta fakta om de åtgärder tillverkaren använder för att säkerställa att utrustningen uppfyller de delar av grundkraven i föreskrifterna (eller motsvarande bestämmelser i något annat land inom EES) som gäller för utrustningen. Tillverkaren eller dennes representant inom EES är skyldig att på begäran av tillsynsmyndigheten lämna ut den tekniska dokumentationen till myndigheten.

Produktsäkerhetslagen

Vid sidan av bl.a. lagen om personlig skyddsutrustning för privat bruk fungerar produktsäkerhetslagen (SFS 2004:451) som stöd för Konsumentverkets tillsyn på produktsäkerhetsområdet i Sverige. Produktsäkerhetslagen har till syfte att förhindra att varor och tjänster orsakar skada på person. Tillverkaren har alltid ansvar för att hans produkter uppfyller tillfredsställande säkerhetskrav

Det bör framhållas att produktsäkerhetslagen kan tillämpas även på personlig skyddsutrustning som har CE-märkning och som uppfyller föreskrivna krav beträffande säkerhet, utformning och märkning. Detta gäller när utrustningen, trots att den uppfyller kraven i lagen om personlig skyddsutrustning för privat bruk, sannolikt kan utgöra risk för personlig säkerhet och hälsa, t.ex. om standardens krav visar sig vara för lågt ställda eller standarden saknar regler för en viss risk.

Om en produkt inte är säker ska näringsidkaren i regel ges tillfälle att frivilligt vidta de åtgärder som är nödvändiga. Om näringsidkaren inte utnyttjar denna möjlighet kan han åläggas att lämna säkerhetsinformation, förbjudas att tillhandahålla varan, åläggas att lämna varningsinformation, åläggas att återkalla varan och även förbjudas att exportera varan.